

Administratiiv-õigusline aegkiri.

Nr. 6 (164)

7. veebruaril 1925 a.

V. aastakäik.

Ilmub üks kord nädalas — igal laupäeval.
 Tellimise hind: aastas . . . . . Mk. 1000.—
                   poolaastas . . . . . " 500.—
                   veerandaastas . . . . . " 250.—
 Siseministeeriumile alluvatele asutustele ja nende ametnikkudele on tellimise hind:
                   aastas . . . . . Mk. 800.—
                   poolaastas . . . . . " 400.—
                   veerandaastas . . . . . " 200.—
 Üksik nummer maksab Mk. 25.—
 Tellimised — järgmise kuu esimesest päevast.

Avatud k. 1/29—1/23. Toimetaja kõnetunnid k. 12—1.
 Toimetus ja kontor: Tallinn, Toompea lossis. Tel. 103.
 Kuulutuste hind:
 1/4 lehek. Mk. 4000.—   1/4 lehek. Mk. 1000.—
 1/2 " " 2000.—   1/8 " " 500.—
 1/3 " " 1350.—   1/16 " " 250.—
 Tunnistuste kaotuste kuulutused Mk. 100.—
 Lehe eesküljel 750/o, tekstis 100/o kallim.
 Adressi muutmise 10 mk.
 Adress kirjade jaoks: Tallinn, Postkast nr. 338.
 Jooksev arve Eesti panga Tall. osak. nr. 543.

Sisu: 1) Sunduslik kaitsemine kohtus. 2) Major A l m a, Hollandi sõjaväe politseiosad. 3) Kuidas vanal ajal tänavaid valgustati. 4) Ametlik osa. 5) Väljamaalt. 6) Kuulutused.

Sunduslik kaitsemine kohtus.*)

M. L.

Krim. kpd. sead. § 566 põhjal määrab kohtu esimees kohtualusele, kui ta sellekohase palvega esineb, vannutatud advokaatide seast kaitsja. Alaealistele, § 566¹ põhjal, peab kaitsja määratama ka siis, kui nende eneste, ehk nende vanemate, käemeeste või kasvatajate poolt ei ole sellekohast palvet avaldatud. Kohtu asutuste seaduse I raamatus, IX lõikes, II peatükis, II jaotuses: „Vannutatud advokaatide õigused ja kohused“, leidub § 393, mis ütleb, et kriminaal-asjades võtavad vannutatud advokaadid oma peale kohtualuste kaitsemist vaba kokkuleppe järele ja kohtute esimehe nimetusel. Nõnda on seadus küllalt selge, et kaitsemine kohtute esimeeste määramise järele advokaatidele sunduslik on ja et nad ennast sellest ei saa lahti öelda.

*) Käesolevat kirjatükki avaldades, ei saa toimetus kõigi ettetoodud väidetega nõus olla.

Mis puutub kaitsemise sisulisse külge, siis normeerib seda Kr. kpd. s. § 744: „Kohtualuse kaitsja seletab ära omas kaitsekõnes kõik need asjaolud ja toob ette kõik need väited, millega kohtualuse vastu tõstetud süüdistus ümber lükatakse ehk nõrgendatakse.“ Selle § mõte on ka küllalt selge. Advokaat ei tohi kohtu ees olla süüdistaja, ei tohi ka milgil viisil kohtualuse süü suurendamiseks kaasa aidata, vaid ta peab olema tema heatahtlik nõuandja, tema kaitsja ja peab koguni kaitsekõne pidama, nagu seadus otsekohe nõuab. Palub advokaat oma kaitsealusele karistust, ehk jätab kaitsekõne pidamata, siis on ta seadust rikkunud ja langeb ise kohtu alla. Vene kohtupraktikast võib selleks näiteid tuua.

On väga tähtis selle § sündi jälgida. Keiser Aleksander II kohtuseadused ei sisalda palju algupäraseid tõdesid,

mis Venemaal üles leitud, vaid nad on kokku seatud Lääne-Euroopa riikide kohtuseaduste eeskujul. Viimaste peale on omakorda suurt mõju avaldanud väljarenenud humanitaar-teadused ja mõtte-tarkade õpetused, aga kõige suuremat mõju — Kristuse õpetus. Sellega pole eelnimetatud § 744 muud midagi, kui võidule peasenud ristiusu põhimõtte. Kristus õpetas, et ei ole süüid, mida ei võiks andeks anda, ja et iga inimene, kui tal on tõsine tahtmine meelt parandada, võib igast pattust lahti saada — ka siis, kui nad oleksid veripunased.

Venelaste juures leidis niisugune õpetus kõige paremat pinda, sest halameelne osavõtmine kuritegija saatusest on Vene iseloomule kohane. Venelane ei ela mitte nii palju peaga, kui tundmustega: ta näeb ka kõige suuremates kuritegijates ainult õnnetumaid, kes kaastundmust ära teeninud. Vene keiser Aleksander II käsikirja sõnad: „Kohtutes valitsegu õigus, arm ja halastus“ — on selle kõige paremaks tõenduseks.

Praegusel ajal, kus Euroopa rahvad ennekuulmata maailmasõja tagajärjel vanade väärtuste ümberhindamisele ja vanade põhimõtete revideerimisele asunud ja kus ka meil endil kohtuseaduste revideerimine käsil, oleks väga otstarbekohane ja soovitav maksvat seisukorda sundusliku kaitsemise asjas arvustuse alla võtta.

Toome paar näitust.

Ühel talvisel õhtul, kui kodus ainult vanadane perenaine, tema 9-aastane poeg ja veel üks vanem naisterahvas, ilmub Viljandi valla talusse endine sulane Roots ja tema kaasas veel keegi võõras mees, keda ta oma tuttavana esiteleb. Mehed paluvad öömaja. Et Roots seal enne teininud, võetakse nad lahkesti vastu, lubatakse öömaja ja antakse süüa. Peale söögi haaravad mehed kirved ja tapavad mõlemad naisterahvad ära, aga poisikese viskavad kaevu. Kui see sündinud, röövivad nad maja paliaks ja panevad talle tule otsa.

See on kuritegu, nagu neid harva ette tuleb. Poisikene ei uppunud mitte ära, vaid tal läks korda välja pääseda. Maja ei põlenud mitte maha, sest ta oli halvasti süüdatud. Need asjaolud ei vähenda aga mitte kuriteo raskust: roimarid tegid kõik, et poisikene ära upuks ja maja maha põleks.

Asi oli sõjaringkonnakohtus harutusel ja mina olin kaitsjaks määratud. Kuni

kohtusse ilmumiseni ei teadnud ma, mis ma peaksin kohtualuste kaitseks ütleva, sest vana Vene laulu korrutada, et kõik kuritegijad on õnnetumad inimesed, ei lubanud minu südametunnistus. Kohtualused Roots ja Ilves toodi sisse. Üks ainus pilk nende näole ütles mulle, et siin põlvenenud kuritegijatega tegemist on. Nad olid viletsatena, vördjatena ilmale tulnud ja sellepärast pidin enesele tunnistama, et kui süü suurust teataval määral ära ripub inimese loomu omadustest, tema moraalsest tasapinnast ja tahtejõust, siis on siin kahtlemata pehmemad põhjused olemas, olgugi, et kuritegu iseenesest on väga jälk. Selle järelduse võtsingi oma kaitsekõne aluseks.

Teine näitus. 12. augustil 1922 a. läks Tallinnas elav telefoni-keskjaama naisametnik Dagmar Sommer, 23 a. vana, oma vanemate juure Kurna mõisa külla. Kahepäevalise sealviibimise järele asus ta jälle Tallinna poole teele. Tee viis Raudtalu maanteele mööda, mis Kurna metsast läbi läheb.

Tema viibimine tekkis kodus ärevust ja tema peigmees ühes teise korteri elanikkuga läks teda taga otsima. Nad arvasid, et neiu Dagmar veel vanemate juures on ja küsisid teda sealt. Kuid vanemad teatasid, et tütar juba 15. augusti hommikul ära läinud. Kohe tekkis omastel kahtlus, kas temaga mitte Tallinna teel mõni õnnetus ei ole juhtunud. Nad hakkasid teda otsima ja leidsidki viimaks tema surnukeha üles. See oli umbes 40 sammu Raudtalu maanteest eemal, tihedas leppavõsastikus. Surnu oli täiesti alasti, ainult näole oli peale pandud valge ölekübar. Kaela ümber oli 3 tolli laiune rihm, mille ots kaks korda pandlast läbi pistetud. Rihma ja kaela vahel oli värsket rohtu ja männioksi. Maantee äärest viis surnukeha juure läbi sügava rohu lohustatud teerada, mis näitas, et surnukeha oli sinna maad mööda veetud. Arstlisel järeelvaatusel selgus, et Dagmar Sommer on rihmaga ära kägistatud ja peale selle ära vägistatud.

Kriminaalpolitsei algas kohe uurimist, aga see oli raske, sest mõrtsukas ei olnud mingisuguseid jälgi järele jätnud. Mõni päev enne seda oli aga analoogiline kuritegu korda saadetud Rakvere lähedal. Umbes 20 sammu raudtee liinist eemal metsas leiti neiu Alide Straussi surnukeha, kes ka oli ära kägistatud ja peale selle ära vägistatud. Kahtlus langes

Rakvere hulguse ja vargapoisi Kaarel Leetbergi peale, kellest teada oli, et ta juba enne oli tütarlapsi vägistanud ja et temal viisiiks oli oma ohvritele lingu kaela visata ja neid ära kägistada. Leetberg arretereeriti ja paigutati Rakvere vangimajja. Kriminaalpolitseiametnikud võtsid ta valju ülekuulamise alla, aga ta raius vastu, kui tuld, et ta on täiesti süüta. Tallinna kriminaalpolitsei ülema abi R. Koch seletas kohtu ees, et kui Leetbergile Alma Straussi surnukeha näidatud, ei ole see teda vaadata tahtnud ja sellest tekkinud temal kindel arvamine, et ta ise ongi mõrtsukas. Kriminaalpolitsei oli aga järelandmata ja 5-tunnilise usutamise järele tunnistas Leetberg, et ta niihästi Alma Straussi, kui ka Dagmar Sommeri on ära tapnud ja ära vägistanud. Peale Straussi vägistamise ja tapmise röövinud ta tema surnukeha paljaks ja sõitnud asiadega Tallinna, kus ta nad vanakraami turul maha müünud. Raha löönud avalikkude naisterahvaste seltsis läbi. Kui raha otsa saanud, pidanud ta Tallinnast lahkuma. Läinud linnast välja mõttega, et jälle mõnda naisterahvast ära vägistada ja paljaks riisuda. Kurna metsa vahel kohtanud ta Dagmar Sommeri. Ta haaranud tal kaelast kinni ja tahtnud metsa vedada. Naisterahvas pannud kõigest jõust vastu ja karjunud appi. Siis võtnud ta vöölt rihma, teinud silmuse ja visanud selle naisterahvale kaela. Rihma otsast kinni võttes, lohistanud ta naisterahva lepatihnikusse ja vägistanud ta ära. Selle peale röövinud ta kõik tema asjad ja riided ja lõpuks vägistanud veel teist korda. Röövitud riided sidunud kimpu ja läinud Tallinna tagasi, kus ta tädil juures ööd maganud. Teisel päeval sõitnud Rakveresse oma vanemate juure. Seal harutanud ta palitu lahiti, et sellest omale palitut lasta teha, aga teised asjad peitnud põõningule, kust politsei nad pärast üles leidis.

Leetberg oli Wiru maakonnas sündinud ja 22 a. vana. Ta oli lukusepa juures õppimas olnud, aga töötajat ei ole temast saanud. Elatas ennast juhuslistest sissetulekutest ja vargustest. Oli pikemat aega vangis istunud varguste ja viinatshekkide võltsimise pärast. Enne Straussi ja Sommeri vägistamist oli ta juba kolm vägistamist toime pannud, kuid oma allaalsuse ja valitsuste vaheldumise tõttu oli ta igakord karistusest pääsenud.

Vene valitsuse ajal poliitiliste asiade pärast mitu puhku vangis istudes, olen ma kõiksuguseid kuritegijaid näinud — ka niisuguseid, kes on terved perekonnad maha tapnud. Palju olen suurri kuritegijaid näinud ka kohtu-uurija ametit pidades Paides. Kuid niisugust jälki kuritegijast, nagu Leetberg, ei ole mina veel iialgi näinud. Ajalehtede kohtukroonikas kirjeldati Leetbergi kui kuritegija tüüpi. Mina, kes ma olen kuritegijaid õppinud vaatama, ei või mitte ütelda, et Leetberg oleks mõni tüüp olnud: see oli harilik inimene, väga selge ja väliaarenenud mõistusega, aga täiesti raiskuläinud ja nurjatu. Kohtu ees võttis ta ise mitu korda sõna ja piüdis kõigest väest välja rabeleda — et teda surma ei mõistetakse. Tal oli väga hästi teada, et kui Tallinnas sõjaseadus ära kaotatakse, siis kohus enam ei või temale surmanuhtlust määrata. Sellepärast tegi ta enese haigeks ja nõudis asia edasi-lükkamist.

Nõnda oli Leetberg täiesti normaalne ja täiesti terve mõistusega. Väga elumaitseline, teiste vastu otse kuratlikult toores, aga iseene vastu pehme ja õrn. Kõik minu inimlik olevus avaldas selle niibe kuritegija ja jälgi etuka vastu kõige kangemat protesti. Kuid ma olin kohtu poolt määratud teda kaitsema ja sellepärast surusin ma oma tundmused maha. Ma pingutasin oma mõtet, et leida mõnda, kas või kõige vähemat pehmendavat põhjust, kuid ma ei leidnud midagi.

Niisuguses seisukorras ei ole mina mitte ükski olnud. Peterburis elades lugesin ma kuskilt, kuidas üks väga tuttav advokaat (vist oli see Kiievi advokaat Scepkin-Kupernik) oli kohtu poolt määratud ühte isikut kaitsema, kes 3-aastase tütarlapse ära vägistanud. Ta ei ole suutnud enese üle valitseda ja selle asemel, et kaitsekõnet pidada, hüüdnud ta vannutatud meestele: „Да здравствует правосудие!“

Ka Eesti valitsuse ajal ei ole vistiksti juhtumisi puudunud, kus advokaadid kohtualust mitte oma südametunnistuse järele kaitseda ei saa. Et kaitsekõne vormi ja pikkust keegi ei saa ette kirjutada, siis öeldakse ainult kolm sõna: „Palun karistuse kergendust“.

Nõnda on kaitsekõnede pidamine praktikas välja kujunenud paljaks vormi täitmiseks, millest kellegil kasu ei ole. Advokaat, kuigi ta ainult kolm sõna ütles, on oma kohuse täitnud, on kaitsekõne ära pi-

danud ja keegi ei saa teda kohtu alla anda. Loomulikult ei saa niisugust seisukorda mitte pidada. Kolm sõna ei ole kaitsekõne, aga § 744 nõuab kategooriliselt, et advokaat kohtualust tõesti kaitseks ja tema süü vähendamiseks pehmeid põhjusi ette tooks. Teiseks, kaitsjal, kes oma ülesande peale tõsiselt vaatab ja kelle südametunnistus ei ole surnud, on teinekord ka kolm sõna raske välja ütelda ja et ta ikkagi kõnelema peab ja vaikida ei tohi, peab ta nad oma huulte vahelt välja pressima, et mitte kohtu alla langeda ja oma ametist ilma jääda.

Niisugune ebaloomulik seisukord ei või igavesti kesta ja nõuab parandust. Siin tuleb kaks küsimust üles seada:

1) kas on tõesti tarvilik, et iga kohtualune peab kaitsja saama ja

2) milles peab ennast kaitsemine ilmutama.

Esimese küsimuse peale peab iaatavalt vastama, sest meil maksab protsessuaalne kord, kus on pooled ette nähtud. Süüdistab prokuröör. See on kõigi teaduslike ja juriidiliste abinõudega varustatud isik ja harva on kohtualune tema sarnane. Pooled peavad aga ühetugevused olema ja sellepärast tuleb kohtualusele juriidiliselt haritud kaitsja ligi anda. Teiseks, prokurööri, kes süüdistab, ei ähvarda mingi asi, aga kohtualust ähvardab raske karistus. Hirm halvab tihti tema mõistust ja otsustamisvõimet ja sellest siis ka tuleb, et kohtualused üldse ei suuda endid kaitseada. Temal peavad aga kõik abinõud ja võimalused kätte antama, sest seni, kui kohus teda pole süüdlaseks mõistnud, on ta vaba, täieõigusline kodanik.

Teise küsimuse peale, milles peab kaitse ennast ilmutama, on juba palju raskem vastata. Ilmtingimata on kaitsja kohus valvata, et eeluurimise juures ei ole rikutud protsessuaal-seadusi; kohtu alla andmine on sündinud õiges korras; asja harutamine kohtus sünnib seaduste järel; kohtualusele antakse kõik võimalused neid asjaolusid, mis tema kasuks räägivad, ette tuua ja valgustada. Kui kord kätte jõuab kaitsekõnet pidada, siis peab kaitsja teguviisi ära rippuma sellest, mis on kohtulik uurimisel ilmsiks tulnud. Siin võivad järgmised juhused olla:

a) Asjaoludest selgub, et kohtualune ei ole mitte kuritegu korda saatnud, milles prokuröör teda süüdistab. Niisugusel

korral peab advokaat kaitsekõne pidama ja tema õigeksmõistmist nõudma.

b) Kohtu ees ei ole kohtualuse süü mitte täiesti selgeks tehtud, vaid on ainult kahtlus olemas, et tema võib süüdlane olla. Niisugusel korral peab advokaat kaitsekõne pidama ja niisamuti tema õigeksmõistmist nõudma.

c) Kohtu ees on selgunud, et kohtualune on tõesti kuriteo korda saatnud, milles teda süüdistatakse, kuid on olemas süüd pehmeid põhjused. Niisugustel kordadel peab advokaat kaitsekõne pidama ja kohtualusele kergendust paluma.

d) Kohtulik uurimisel on selgeks tehtud, et kohtualune on kuriteo korda saatnud täie teadvuse juures ja ei ole mingisuguseid süüid vähendavaid põhjuseid (näit. eelkirjeldatud Leetbergi asi). Niisugusel korral, arvan ma, ei või ükski vägi advokaati sundida kohtualuse eest kaitsekõnet pidama ja pehmeid põhjuseid otsima ainult selle pärast, et ta inimesena on ilmale tulnud, vaid seadus peab temale õiguse jätma vaikida.

Meie kultuuri eesmärk on igasuguse vägivalda ära kaotamine ja sellepärast peab kaduma ka vägivald advokaadi südametunnistuse vastu. Toetades ajalooliste uurimiste peale, ei tarvitse meil iga kirikuõpetust võtta, kui absoluutset tõde, ja kui see alus ära langeb, siis ei keela meid enam miski asi Kr. kpd. s. § 744 määrust otstarbekohaselt muutmast.

Seeal juures peab meil aga kõige pealt tugev jalgealus olema. Meie peame kindlasti kõrvale heitma kõik need õpetused, mis meie ajal laialt maad võtnud ja mille järele kuritegija, ainult ebanormaalse sotsiaalsete olude ohver on, ja asuma seisukohale, et iga kuriteole peab karistus järgnema. Talitaks meie teistviisi, siis hävineks inimeste ühiskonnas igasugune õigusemõiste ja kaoks igasugune riikline kord. Karistus peab ulatama kuni surmanuhtluse ni, sest on ka niisuguseid inimese nime kandjaid, kelle näost vaatab vastu saadana pale ja kellel õigust ei ole siin päikese all elada.*)

Kohtualusele peaks endist viisi õigus jäetama omale kaitsjat paluda, kui neil endil ei ole, niisama ka kohtute esimeestel — kaitsjaid advokaatide hulgast ni-

*) Kõige uuemad näitused: Saksamaa kuulsad inimesesõbrad ja tapjad Haarmann, Denke ja Angerstein.

metada. Nagu arst ei saa minemata jätta, kui teda kutsutakse haige juure, niisama ei saa ka advokaat ära öelda, kui teda kutsutakse kohtus kaitsma inimest, keda õiguste kaotamine ja raske karistus ähvardab. Õige ei ole see igatahes, et advokaat seda peab maksuta tegema, aga see on juba teine küsimus. Advokaat peab konstateerima, kas on eeluurimise toimetus ja kohtu alla andmine sündinud seaduslikus korras, või mitte. Siis peab ta selle järele valvama, et asja harutamise juures kohtus saaks valjult

seadustest kinni peetud ja otsus oleks seadustega kokkukõlas. Ühes sellega peab ta ka püüdma kõiki neid fakte päevavalgele tuua ja asjaolusid selgitada, mis kohtualuse kasuks räägivad — muidugi, kui nad olemas on. See oleks kõik. Mis kaitsekõnmesse puutub, siis peaks siin advokaadile vabadus jäetama teda pidada ehk pidamata jätta, nagu ise heaks arvab.

Niisugune kord oleks õige ja loomulik. Tuleks kõigest jõust püüda, et ta uutest kohtuseadustes, mis praegu väliatöötamisel, võidule pääseks.

Hollandi sõjaväe politseiosad.

Major Alma, Meersen.

Hollandi sõjaväe politseiosa loodi mobiliseerimise päevil maailmasõja algul tekkinud olukorra sunnil: see osa on sellepärast öieti öelda „sõjaaegne“ asutus, ilma et tahaks sellega käesoleval juhtumisel asjale mingisugust iseäralikku, halvaks panemise maiku anda.

Just vastuolksa: kõne all oleva osa teened olid tähelepanemiseväärtsel ajal, kui sõjavägi veel sõjajalul seisis, need teened on suured ka praegusel silmapilgul.

Mobilisatsiooni tagajärjel tõmmati sõjaväeosasid mõnesse riigiossa kokku, eriti piiriäärsetesse maakohtadesse; tähendatud väeosad pidid igaks juhtumiseks valmis olema, olid seega rahu seisukorras, ei võtnud mingisuguseid sõjalisi aktsioone ette, ei käinud õppustel jne. Kõige selle tõttu ei olnud sõjaväelastel palju tööd ning seadustest üleastumiste arv suurenes silmnähtavalt. Riikliselt ja kommunaalpolitseilt, samuti ka „Kuningliku Maréchaussée“ osalt nõuti sellepärast hoopis rohkem tööd kui normaalsetel aegadel, et kodanikkude varandust ja elu kaitsta. Arvesse peab veel võtma, et nii hästi maréchaussée'd kui ka riiklist politseid tuli kasutada suuremate avaliku rahu rikkumiste puhul ja et need politseiosad selleks otstarbeks mõnedest kohtadest ajutiselt teistele kardetavamatele said ümber paigutatud. Sel põhjusel kasvas üldise julgeoleku mittekindlustamise hädaoht.

Vägede üleilmjuhataja arvas, neid asjaolusid silmas pidades, tarvilikuks ja soovitavaks, et sõjavägi kaitsevälialise osa julgeoleku korraldustest oma peale võtaks; muidugi ainult sõjaväe tegevuse piirkonnas; seda taheti seda enam, et pal-

jud sõjaväelased võõra varanduse ja avaliku korra suhtes olid patustanud.

Tähendatud otstarbeks asutati sõjaväes eneses politseilised osad ning viidi neid osasid üksikute väeüksuste alluvusse; tehniline juhtimine anti kuningliku maréchaussée inspektori kätte, kes viimase osa ohvitseride seast omale ühe vanema ohvitseri abiliseks võttis politseitrupi organiseerimiseks.

Sündmuste käik sundis aga peatselt üksikuid laialipaisatud politseilisi osasid ühise juhatuse alla viima ja ühtlasi ka erilise väljaõpetamise peale mõtlema hakata.

Politseiliste salkade ülesanded suurenesid iga päevaga: peale korra alalhoidmise ja avaliku julgeoleku kindlustamise sõjaväe alla võetud maa-alal, pandi nende peale veel sõjaväe asutuste käes olevate hoonete ja ladude valvamine; sellejuures olid nemad kohustatud ka kahtluse all olevate ja süüdi mõistetute sõjaväelaste saatmist oma peale võtma, kohtukutseid sõjaväelastele ära andma, kõiksuguseid seaduses ettenähtud kviitunge, allkirju jne. sõjaväelastelt nõudma jne. Esiadgu kuningliku maréchaussée divisjonide juures sisseseatud väljaõpetamine ei olnud küllalt otstarbekohane ja nõudis palju aega ning tekkis tarvidus omaette, erilise väljaõpetamise „depoo“ järele: see depoo asetati alguses Millingeni nõmmikule; sealt viidi teda pärastpoole üle Nieuwersluise, Utrechti lähedale.

Vahepeal oli rahu tehtud, kuid siis tuli hoolt kanda selle eest, et — eriti lõunapool Belgia piiril ja idapool Saksamaa piiril — piirid mittesoovitava elemendi juurevoolu suhtes sulatud saaks. Selleks ka-

sutati ära kuningliku maréchaussée osa, riiklist ja kommunaalpolitseid, siis tolli-almekonda ja lõpuks ka sõjaväe politsei-
osad. Viimaseid saadeti peaaesjalikult ida piirile. Saksamaa vastu ning jaotati ära väikestesse gruppidesse ja mahutati barakkidesse; ajutiselt tuli mõnede aset leidnud vahejuhtumiste tõttu neid osasid isegi suurendada.

Praegusel silmapilgul, kus aiad jällegi enam-vähem normaalseteks muutuma hakkavad ja üle piiri käimine hõlpsamini võib sündida, on võimalik kõne all oleva väeosa vähendamine rahuaegse koosseisuni.

Rahuaegne organisatsioon saab arvatavasti järgmine olema:

Sõjaväe politseisalk seisab koos staabist, neljast kompaniist ja väljaõpetamise koolist — depoost.

Staap. Asupaik: s' Gravenhage. Ülem: üks staabi ohvitser ühes adjutantiga kapteni aukraadis; staabi juures on väike arv kantseleiametnikke.

I. kompanii. Asupaik: s' Gravenhage (pealinn).

II. kompanii. Asupaik: Amsterdam (kõige suurem linn).

III. kompanii. Asupaik: Breda (kaitse all on riigi lõunapoolne osa).

IV. kompanii. Asupaik: Zutphen (kaitse all on riigi idapoolne osa).

Kompaniide ülemateks on kaptenid; kompaniid jagunevad 2—3 ossa, mis leitnandi aukraadis olevate ohvitseride juhatuse alla viiakse. Osad omalt poolt jaotatakse „gruppidesse“, viimaste üle asetatakse allohvitserid.

Kompaniide suurus. I. kompanii: 250 meest (osade koosseis on: 113, 73 ja 64 meest).

II. kompanii: 199 meest (osade koosseis on: 100 ja 99 meest. Selle kompanii üks osa on ratsaväe salk).

III. kompanii: 103 meest (osade koosseis on: 43 ja 60 meest).

IV. kompanii: 124 meest (osade koosseis on: 69 ja 55 meest).

Kooli — depoo kompanii: alaline koosseis väljaõpetamise jaoks 23 meest, siiajuure tuleb siis arvata õpilaste vahelduvat arvu.

Sõjaväe politseisalga jaotus, suurus ja koosseis on vähe teistsugusem kui harilikus sõjaväes. Salga üldised ülesanded said juba kirjeldatud; kuid peale nende on politseiliste osade peale täitsa erilise,

tähtis kohustus pandud: rahurikkumiste juures suuremas ulatuses tegevusse astuda.

Streikide ja teiste väikeste avalikku julgeolekut ja korda ähvardavate juhtumiste korral on kõige esmalt kuningliku maréchaussée ülesandeks korda ja lule seada; kui see korda ei lähe ja olukord tõsisemaks muutub ning asia seisukord suurema osa sõjariistade kaasabi nõuab, siis saadetakse sõjaväe politseisalk välja, kellel — vastadina maréchaussée osale — on käepärast moodsad kaitseriistad, nagu kuulipildujad, käsigranaadid jne, ja kes üldse meie aia võitlusviiside järele on õpetatud.

Kõigest ülaltähendatust järgneb seepärast, et politseisalk on sõjaväe lahutamata osa, et tema on puhtsõjaväeline asutus, kellele aga teatavas mõttes politseiline võim on antud.

See puht politseiline võim piirdub õieti sellega, et salga ohvitseridele ja mõnele allohvitserile „onbezoldigden Rijksveldwachter'i“ volitused on antud.

Küsimuse paremaks arusaamiseks olgu siinkohal tähendatud, et n. nim. „onbezoldigden Rijksveldwachter'il“ õigus on ka üksiku isikuna eraisikutelt ja sõjaväelastelt isikutunnistusi nõuda isiku kindlaks tegemiseks ning protokolle seaduste ja määruste rikkumiste puhul kokku seada ja edasi saata. Sarnaste politseiliste ülesannete täitmisel peab tema aga igal silmapilgul ennast legitimeerida võima. „Onbezoldigden Rijksveldwachter'iks“ võib ka eraisik — s. o. isik mundrita — olla.

Olen oma lühikese ülevaatega lõpule jõudnud. Tihti peale heidetakse hollandlastele ette, et sellel rahval puududa sõjaväim ja see on, kui neid teiste suurte sõjaväe riikidega võrrelda, teatavas mõttes õige, vaatamata isiklise väeteenistuse kohustuse peale.

Mis aga võimalik on kätte saada Hollandi sõduriga teadliku juhatuse all kindla väljaõpetamise ja kasvatamise juures heade ohvitseride ja allohvitseride eeskujul, seda näitab sõjaväe politseisalk.

Rasketel aegadel, nende aegade sunnil loodud, on see väeosa muutunud võrdlemisi lühikese aja jooksul silmnähtavalt distsiplineerituks, truuks ja korrektselt tegutsevaks abinõuks valitsuse kätes ja lubab uhke olla sarnase institutsiooni peale.

Kuidas vanal ajal tänavaid valgustati.

Kuna enne maailma sõda Lääne-Euroopa linnade valgustamine eeskujulikult oli korraldatud, töid 1914 ja järgmiste aastate sündmused ka selles suhtes palju muudatusi linnade elusse. Suurlinnad jäid pimedaks, osalt valgustamiseks tarvismineva materjaali puudusel, osalt õhulaevade hädaohu kartusel. Olgugi, et praegu olukord enam-vähem rahuaegne, ei ole siiski — eriti Kesk-Euroopa linnades — igalpool veel ennesõjaaegse seisukorrani jõutud, mis kõige pealt tingitud suuremate omavalitsusüksuste rahapuudusest. Nii on näituseks, omal ajal tänavvalgustamise poolest kuulus Viin veel praegugi veidi sõjaaegse väljanägemisega õhtuse valgustuse mõttes. Ka meie linnad on mitmes kohas puudulikult valgustatud ja põhjus selleks on sama, nagu mujalgi — raha puudus.

Peaks arvama, et sarnane asi kui tänavvalgustamine õige vana, iseenesest mõistetav sisseseade on, ilma milleta raske linna elu üldse kujutada. Kuid tegelikult ei ole see nii: vanad roomlased, näituseks, kes meile nii väga paljudes asjades eeskujuks saanud, tänavvalgustamist ei tunnud; alles keskajal hakati selle küsimuse lahendamise peale mõtlema.

Üldse ei kujuta meie endale õieti keskaja linna elu ja välimust ette. Kaugelt vaadatuna pakkusid linnad — eriti mereäärsed — meeldivat pilti, kuid ainult kaugel. Tegelikult olid tänavad kitsad, pimedad, nurgelised ja väga mustad ning vihmasel ajal mudased ja peaaegu võimatud käimiseks. Tänavad ei olnud sillutatud (alles XIV aastasajal tehti tänavate prügitamise algust), loomad: sead, kanad jne. võisid vabalt linna keskel liikuda, kanalisatsiooni ei tuntud. Harva puhastati tänavaid enam-vähem korralikult: see sündis siis, kui mingisugune suur võimumees linna külla tuli.

Samuti, nagu tänavate korrashoid, oli ka linnade valgustamine õige primitiivne. Õieti võib ütelda, et peale kuu valguse mingit muud üldist valgustust linnades esialgu ei tuntud; mõnes linnas pandi sildade juure laternad põlema, kuid ka need vähesed olid harilikult mõne heasüdamlise kodaniku annetus. Kes pimedal ajal tänavale pidi minema ja aukudesse, sõnniku hunnikute peale ehk porisse kukkuda ei soovinud, võttis laterna kaasa. Isegi ommoodi äri tehti linna pimedusega: nii anti

Pariisis 1662 a. kellegile Laudat'ile ainuõigus, tõrvikuid ja laternaid selleks otstarbeks raha eest välja üürida. Ainult tähtsamate külaliste linnasviibimise ajal valgustati tänavaid enam-vähem. Arusaadav on, et sarnase olukorra juures palju ulakust võis ette tulla: et selle vastu võidelda, pandi peatänavad videviku ajal suurte kettide abil, mis üle tänavat tõmmati, kinni, määrati kella 9 peale politseitund kindlaks ja viidi kõik, kes pärast seda aega laternata tänaval kõndisid, arestimajja.

Nagu tähendatud, katsuti suuremate külaliste tulekul linna võimalust mööda valgustada, samuti pidi linn tulekahju korral valgustatud saama. Seda teostati selle läbi, et üksikud kodanikud oma majade külge laternaid riputasid, ehk et mõnesse kohta raudpannid üles seati, kuhu valgustamise korral väävlit pandi ja põlema süüdati. Mõnes linnas pandi ka linna kullale tulekahju tekkimisel ehk avaliku julgeolekule hädaohtlikkudel päevadel nurgamajade külge laternad ehk raudkorvidesse kinnitatud tõrvikud. Üldine reegel aga oli, et iga majaomanik oma maja piirkonda tarbekorral ja tarvilisel määral valgustaks.

Pariisis seati 1667 a. tänavate valgustamine sisse laternate abil, milledes rasvakiünlad põlesid; Londonis anti majaperemeestele 1668 a. käsk majade külge laternad panna ja kella 6 kuni kella 11 õhtul valgust anda. Amsterdami algas tänavate valgustamine 1669 a., Hamburgis 1675 a., Berliinis 1679 a., Viinis 1687 a., Leipzigi 1701 aastal jne. Mõnes linnas, nagu Leipzigi, keelati tulekahju tekkimise hädaohu tõttu, tõrvikute põletamine peale üldise valgustamise sisseseadmise täielikult ära, tarvitusele võeti õililambid, mis tammepuust postide külge kinnitati. Samas Leipzigi seati 1701 aastal 700 sarnast lampi sisse ning linnavalitsus määras raskeid karistusi neile, kes uusi laternaid vigastada katsusid. Laternate kordaseadmiseks ja korrashoidmiseks palgati terve linna peale 18 meest, kellele täpselt ette kirjutati, kuidas laternatega ümberkäia: õli valada, puhastada, millal põlema panna ja ära kustutada. Sellega loodi vähemalt Kesk-Euroopas laternateenijate amet. Huvitav oleks siin kohal tähendada, et mõnes linnas valgustamise pärast suured vaielused ja lahkarvamised

võimude vahel tekkisid. Nii kavatseti Dresdenis juba 1677 a. üldist linnavalgustamist sisse seada: kuurvürst Johann Georg nimetas küsimuse läbivaatamiseks ja otsustamiseks erilise komisjoni, kes arvamisele jõudis, et iga kolmanda maja külge tuleb latern panna ning talvel tulevad laternad põlema panna kell 6 õhtul ja ära kustutada kell 5 hommikul: sisseseade ja ülevõlpidamine pidi sündima majaoomanikkude kulul. Viimased protesteerisid, nendega ühines muidugi linnavalitsus ja lõpuks ei tulnud suurtest uuenduska-vatsustest midagi välja. Alles 1705 aas-

tal seati Dresdenis kuurvürst Augusti kä-sul tänavvalgustamine sisse.

Üle saja aasta kestis valgustamine õli-lampide abil; tehnika arenemisega muu-tus aga aja jooksul linnade välimus val-gustamise suhtes. Gaasitule sisseseadmi-sega tehti määratu suur edusamm. 1830 aastast algab gaasivalguse võidukäik lä-bi Euroopa linnade; seal, kus võimalik ei olnud gaasi peale üle minna, hakati õli ase-mel petrooleumi tarvitama. Läänud aas-tasaja 90-dal aastatel ilmub elekter ja sel-lega siis meie aja linnade praegune val-gustamise viis.

Ametlik osa.

Käsu kiri siseministriumile 31. jaan. s. a. nr. 12:

Politsei peavalitsuses, kui suuremas, võtta töö edukuse ja põhjalikkuse ning otsekohe vastutuse jaotuse poolest käsi-tamisele alljärgnev kord:

I. Peavalitsuse ülema alla kuulub otsekohe-selt:

1) Peavalitsuse üldjuhtimine ja järel-valve.

2) Asjade otsustamine, mis minister annud oma kompetentsist peavalitsuse ülema kätte.

3) Politseide majanduse ja eelarve üld-küsimuste lahendamine ning otsustamine, samuti arvepidamise, krediitide tarvita-mise ning kogu majanduse üldine järel-valve.

4) Välispolitsei otsekohene juhtimine, eriti kaitselei, inspektsiooni, õppe- ning politsei rivi ala.

II. Peavalitsuse ülema abi Kuus'i alla kuulub otsekohe-selt:

1) Kriminaalpolitsei ja kriminaal kuri-tegevuse vastu võitlemise otsekohene juhtimine.

2) Politsei majandustoimkond, ühes krediitide jaotamise ja tarvitamise ning aruandmisega.

3) Asjad, mis peavalitsuse ülema otsu-sega abi peale pannakse.

III. Peavalitsuse ülema abi Soomann'i alla kuulub otsekohe-selt:

1) Kaitsepolitsei ja poliitilise kuritege-vuse vastu võitlemise otsekohene juhti-mine.

2) Asjad, mis peavalitsuse ülema otsu-sega abi peale pannakse.

IV. Välispolitsei osakonna ülema Lepp'i alla kuulub otsekohe-selt:

1) Väljamaalaste toimkond.

2) Passitoimkond.

3) Administratiiv toimkond ja endise piiripolitsei asjad.

Osakonna ülema on õigus oma alal põ-litseid vahendita käsutada.

V. Kõigis toimkondades asi nii korral-dada, et nende ülema tel rohkem otsusta-mise võimet oleks ja et need ülema ed ette-kandmisele määratud asjad põhjalikult lä-bi töötaksid ja otsused ette valmistaksid.

Passide allakirjutamiseks volitada pas-siosakonna ülema ja asjaajajat.

VI. Kaitsepolitsei osakond jätta majan-duse poolest eraldatuks peavalitsuse üld-majandusest, kusjuures krediitide avamine avansina sünnib peavalitsuse ülema kor-raldusel. Aruanded esitatakse kinnitami-seks peavalitsuse ülema-le.

§ 43-a krediitide aruanded esitab pea-valitsuse ülem enne kinnitamist ministrile läbivaatamiseks.

VII. Kaitsepolitseid inspetsieerib pea-valitsuse ülem, vastav abi ja kaitsepolitsei osakonna ülem.

VIII. Kriminaalpolitseid inspetsieerib peavalitsuse ülem, vastav abi, kriminaal-osakonna ülem ja politsei inspektor.

IX. Peavalitsuse ülema abidel ja osa-konna ülema tel on otsekohe ettekande õigus ministrile või ministri abile asjades, mis ministri otsust nõuavad, või mis kan-navad kiire informatsiooni laadi.

Üldküsimused, mis osakondis tekivad, tulevad ministrile ettekandmiseks pea-valitsuse ülema kaudu, kui peavalitsuse ülem neid ise ei otsusta.

Politsei peavalitsuse kõikidel vastutavatel juhtidel tuleb iseseisvalt täit initsiatiivi avaldada oma ala üleriiklikul korraldamisel.

Eriti lähedat sidet tuleb ministriga pidada poliitilise (kaitse) politsei alal.

X. Kõik ringkirjad, mis peavalitsus täitmiseks kohtadele saadab, tulevad enne laialisaatmist ministrile läbivaatamiseks esitada.

XI. Kaitse- ja kriminaalpolitsei alal jaotab peavalitsuse ülema vastav abi osakonna juhatajaga ülesanded oma äranägemisel, kuid soovitatav on, et peavalitsuse ülema abid võtaksid oma peale ala välise juhtimise, osakonna ülemad aga kantseilise sisemise juhtimise.

Peavalitsuse ülem jaotab õppe-, rivi- ja inspeksiooni ala enese, politsei inspektori ja kursuste juhataja vahel.

Siseministri käsukiri 3. veebruarist s. a. nr. 11:

Kuulutan jõu kaotamiseks 6. veebruarist 1925 a. arvates kaitsevägede ülemjuhataja käsukirja nr. 6 — 5. detsembrist 1924 a., millega võõrastemajade, möbleeritud tubade, sissesõidu- ja öömajakohtade pidajad ning elumajade ja korterite omanikud olid kohustatud teadustama linnades ja alevites kahe tunni, maal — kaheteistkümne tunni jooksul lähemasse politsei asutusse kõigi isikute üle, kes nende juures peatuvad, elama asunud ehk elama asuvad.

Tähendatud isikute registreerimisel tuleb edaspidi käia siseministri määruse järele majaraamatute kohta („R. T.“ nr. 5 — 1921 a.), mille järele teatada tuleb linnas ja alevis 24 tunni ja maal 7 päeva jooksul.

Siseministri sundmäärus nr. 5 — 3. veebr. s. a.

Riikliku korra ja julgeoleku kindlustamist ning kuritegevuse ärahoidmist maal võib kõige edukamalt läbi viia, kui maaelanikud ise valitsusvõimudele abiks on ning selleks kindlat valvet peavad. Selles sihis leiab tarviliku olevat sõjaseisukorra seaduse § 19 p. 1 põhjal maksmata panna alljärgneva

s u n d m ä ä r u s e.

1. Mõisate, talude, vabadikkude jne. maakohtade omanikud või pidajad ning nende asetäitjad (valitsejad, rentnikud jne.), kui ka öömajade, postijaamade ja

tööiskorterite pidajad, samuti väliaspool linnasid ja alevid asuvate muude majade ja korterite omanikud ja pidajad on kohustatud alati hoolsasti valvama nende valdamisel oleva kinnisvara või ruumide piirides ilmuvate isikute järele, kelle toimumused või läbikäimised kahtlust äratavad.

Sarnaste isikute ilmunisel tuleb sellest viivitamata teatada punkt 6. tähendatud võimudele, tarbekorral tarvilisi abinõusid tarvitusele võttes nende kuritegelise või kahtlase tegevuse kõrvaldamiseks.

2. Kõik eelmises punktis tähendatud isikud on kohustatud iseäranis selle järele valvama, et nende valdamisel oleva kinnisvara või ruumide piirides ei oleks kahtlaste isikute kogumisi või kokkusaamisi, salajasi või kahtlasi koosolekuid ning töökodasid, riigivastase kirjanduse, sõjariistade, lõhkeainete ja laskemoona ladusid. Nende nähtuste ilmsikstulemisel tuleb sellest viivitamata teatada p. 6 tähendatud võimudele.

3. P. 1-ses tähendatud kinnisvara omanikud, pidajad jne. ei või ise lubada ega ka teistele nende valdamisel oleva kinnisvara piirides elavatele isikutele lubada öömaja anda kahtlustäratavatele isikutele, eriti, kes neile tundmatud, ilma dokumentideta ja ilma kindla ametita.

On korteri pidajad öömaja annud sarnastele isikutele, siis vastutavad ka nemad selle eest.

Kui tähendatud isikud kusagile elama asunud või peatama jäänud, tuleb sellest viivitamata teatada punkt 6. nimetatud võimudele.

4. Samuti on keelatud p. 3. tähendatud kahtlustäratavatele isikutele: a) sõiduriistade andmine või nende muretsemiseks kuidagi viisi kaasa aitamine ning b) tee juhtijaks või tõlkijaks olemine.

5. Igasugune omavoliline sissetungimine ükskõik mis põhjustel elu- kui ka teistesse hoonetesse või nende õuedele, on keelatud; samuti on keelatud ka igasugune katse selleks.

6. Kui p. 1-ses tähendatud kinnisvara omanikkudel või pidajatel jne. raske on politseiga kiiret ühendust saada, või politseil võimatu kiirelt kohale jõuda, on nad kohustatud abisaamiseks pöörama kaitseliidu kohaliku ülemuse poole, piiriäärses raioonis ka piirivalve poole, kui aga neid ka kohal ei ole, siis vallavanema, tema abi või külakümniku poole. Kaitseliidu ülemused ja vallaametnikud on kohustatud ja õigustatud tarbekorral tarvilikka kor-

raldusi tegema, kuni politseivõimu tegevusse astumiseni.

7. Selle määruse vastu eksijaid karistan administratiivkorrast vangistusega kuni kolme kuuni või rahatrahviga kuni 300.000 margani.

Raskematel kordadel annan süüalused sõjakohitu alla.

1. 2. 3 diviisi ülematele ning Saaremaa-konna ja Kuresaare linna kaitseliidu ülemale annan õiguse neile alluvas piirkonnas selle suundmääruse korrast karistust määrata.

8. See suundmäärus hakkab maksma tema väljakuulutamisega kohtadel kogu sõjaseisukorra piirkonnas.

9. Kohustan politseid ja vallavalitsusi hoolt kandma, et see suundmäärus kõigis maakohtades teada oleks.

Vene vähemusrahvusega valdades tuleb see suundmäärus ka Vene keeles üles panna.

Politsei peavalitsuse ülema käsukiri 31. jaan. s. a. nr. 8:

Siseministri resolutsiooniga 30. jaanuarist s. a. on Raudtee politsei ülema abi kohustetäitjaks määratud Leonid Kahkra.

Peavalitsuse kaitsepolitsei osakonna registreerimise toimkonna ülem Andres Purri lugeda kaitsepolitsei Tallinna jaoskonna ülema abi ajut. kohustetäitjaks Viljandis, arvates 6. detsembrist 1924 a.

Piirivalve valitsuse ülema käsukiriaga 20. jaanuarist s. a. nr. 6

on Narva jaoskonna Komarovka raiooni valvur — politsei teenistuskoera „Ari-berthi“ juhile noor. allohv. Hans Kassmann'ile, kelle juhatusel all nimetatud koera abil kaks üle piiri tulijat sai tabatud — avaldatud kiitust energilise koera kasvatamise ja õpetamise eest.

Piirivalve valitsuse ülema käsukiri 20. jaanuarist s. a. nr. 9:

Piirivalve ohvitseride kogu üldine koosolek ära pidada Tallinnas, valitsuse staabi ruumides, Lai tän. nr. 48, 21. veebruaril s. a. kell 14.

Päevakord:

- 1) Koosoleku juhatusel valimine.
- 2) 1924 a. aruanne.
- 3) 1925 a. eelarve vastuvõtmine.
- 4) Kogu juhatusel, revisjoni komisjoni ja aukohtu valimine.
- 5) Ohvitseride kogu kapitalist laenu andmise küsimus.
- 6) Kodukorra vastuvõtmine.
- 7) Läbirääkimised.

Juhatusel esimehel teatada ohvitseridele, kellel on lubatud selleks päevaks piirilt Tallinna sõita.

Väljamaalt.

Politsei ja tants.

Kuulsa Inglise kirjanikuga Shav'iga on kord järgmine lugu sündinud, mis hästi iseloomustab vahetunde Inglise politsei ja kodanikkude vahel. (Sellest loost jutustab Lincoln Springfield omas hiljutil ilmunud raamatus „Some Piquant People“).

Shav'ile meeldis kord väga kellegi noore tantsijanna tantsimisviisi ja kui tema öösel teatrist koju läks, tuli tal tahtmine omalt poolt katsuda nähtud tantsu korrata. Nähes, et inimesi lähedal ei ole, hakkas Shav ühel suuremal Londoni südalinna lähedal oleval platsil tantsu kopeerima. Kuid asi ise oli raskem, kui kuulus kirjanik seda omale ette kujutanud oli ja paari sammu järele kukkus tema maha, hakkas uuesti peale, kukkus jällegi jne. Kui Shav juba neliteistkümmend

korda kukkunud oli, tuli politseinik tema juure ja tahtis katsele lõpu peale teha. „Mina vaatan juba viis minutit pealt, kuidas Teie ennast nii imelikult vaevate,“ seletas politseinik. „Ja arvan, et aeg oleks koju minna.“ Shav aga kirjeldas politseinikule tantsijanna kunsti ja oskas seda nii osavalt ja elavalt teha, et ametnik lõpude lõpuks hüüdis: „see ei võiks nii raske olla!“ Politseinik andis oma peakatte kirjaniku kätte ja hakkas ise tantsu proovima, tegi paar sammu — ja oli pikali maas, nagu mõni minut varem Shav ise.

See tõstis veelgi meeste vaimustust. Shav ja politseiametnik tõmmasid kuued maha ja hakkasid mõlemad hariutama. Mõlemad tegid tööd nii et higi otsa ees ja ei pannud tähele, mis ümbruses sündis. Äkki katkestas politseiniku ja kirjaniku

tegevust üks politseiinspektor, kes parajasti väljas oli jaoskonna revideerimisel. Inspektor küsis veidi ehmatanud politseiniku käest, kas viimane sarnasel kuiul oma ametikohuseid täidab ja hakkas politseiniku noomima. Vahejuhtumine lõppes sellega, et inspektor siis, kui Shav ka temale tantsu iludust ja raskust kõige piltlikumal kujul kirjeldanud oli, ise katsus rasket kunsti ära õppida — lõppude lõpuks tantsisid ja kukkusid kõik kolm võidu.

Umbes poole tunni pärast tuli vaimustatud seltskonda veel üks postiametnik ja üks eraisik. Ei tea kui kaua nali veel kestnud oleks, kui viimane juuretunud isik poleks komistanud, nii et jalg tõsiselt vigastada sai. Mees pidi isegi haigemajja viidud saama, millega siis stseen veidi dramaatiliselt lõppes.

Suurlinna politsei päevatöö.

Berliinis võetakse iga päev mitmed sadad isikud politsei poolt kinni kõiksuguste kuritegude, määruste rikkumiste, lärmitsemise jne. pärast. N. nim. schupo (Schutzpolizei) keskasutus peab arreteerimiste kohta täpse statistika, kus ära märgitud, mis eest keegi arreteeritud on, mis ajal, kus kohal, kui vana kinnipeetu on, tema rahvus, haridus jne. Keskmiselt on politsei poolt kinnipeetavate arv 650 ümber. Nii näituseks, peeti hiljuti ühe päeva jooksul 648 isikut kinni, kes kõik vastavatest jaoskondadest pidid läbi käima, kusjuures 157 korral seaduse rikkumised sarnast tõsisemat iseloomu kandisid, et rikkujaid tuli politsei presiidiumi toimetada. Kõige enam arreteerimisi tuleb ette kesklinnas, kus harilikult üle poole ühe päeva jooksul kinnivõetutest arreteeritakse.

Enesetapmised Saksamaal.

Enesetapmiste ja eriti enesetapmiste katsete arv on Saksamaal politsei andmete järele järjest kasvamas. Isëranis järsku on see arv tõusma hakanud 1913 aastast peale. Suurlinnades on protsentuaalselt kõige enam enesetapmisi ette tulnud gaasi abil. Keskmiselt lõpetavad vabatahtlikult oma elu 20—23 isikut 100.000 inimese hulgast, teiste sõnadega, surevad Saksamaal vabaturma iga aasta umbes 13.000 isikut. Võrdlemisi väga palju enesetapmisi ja selle katseid tuleb ette Berliinis, kuid pealinn ei seisa siin mitte esimesel kohal; temast ette jõuavad mõ-

ned väiksemad linnad, nagu Görlitz ja teised. Kõige vähem vabaturma juhtumisi on registreeritud Dresdeni ja Viesbadeni linnades. Huvitav on selle juures, et kõige rohkem enesetapmisi esmaspäeval ette võetakse, siis teisipäeval ine.; kõige vähem tuleb vabaturma juhtumisi ette laupäeval ja pühapäeval. Arvamane, nagu oleks leivahind ja selle tõus tähtsad tegurid enesetapmiste arvu ja eriti selle kasvamise juures, ei leia statistiliste andmete allusel tõendust.

Röövel, keda raske tabada.

Ameerika Ühisriikide kardetavam röövel Gerald Chapmann on hiljuti Muncie's, Indiana osariigis, tabatud. Chapmann'il läks viimane kord märtsi kuul 1923 aastal korda vangimajast põgeneda: see oli Atlantasi, kuhu kardetav kuritegija toimetati peale selle, kui kohus teda 25 aastaks oli kinni mõistnud. Chapmann oli selle röövlite organisatsiooni pealikuks, kes 1921 a. ühte raudtee amet-vaguni sisse murdis ja suurt kahju riigile sünnitas; samal aastal tungis tema salk Nev-Yorgi südalinnas keskpäeval ühe panga ametnikule, kes detektiivide saatel rahaga riigipanka läks, kallale — saagiks saadi 2 ja pool miljoni dollari ja peale selle veel hulka väärtpaberid.

Kui Chapmann'i esimest korda arreteeriti, hüppas tema maja kolmandalt korralt alla — ja pääsis põgenema. Peale selle suutis tema kaks korda Atlanta vangimajast põgeneda, viimane kord isegi raskelt haavatuna. Oktoobri kuul läinud aastal lasi kuritegija ühe politseiniku maha, kes teda ühes kaaslastega Nev-Britainis tabas, kui röövlid olid parajasti ühe magasini tühjakstegemisel.

Viimane arreteerimine nõudis pikemat eeltööd kriminaalpolitsei poolt ja alles, kui kõik tehtud oli — isegi postiametnikke võeti röövli jälgimisel abiks — asuti kuritegija arreteerimisele. Ka sel korral tahtis röövel ennast revolvriga kaitseda, kuid teda suudeti varem kahjutuks teha.

Berliini „kiirvargad“.

Berliini kõige paremas ja rikkamas linnaosas „Westenis“ töötab juba pikemat aega varaste-spetsialistide salk, kelle liikmed ise ennast kiirvarasteks nimetavad. Kuritegijate peres on salk tuntud nime all „kiirvaraste grupp“. Politseil ei ole senini veel korda läinud kuritegijaid

tabada, kes õige ettevaatlikult ja tõesti suure kiirusega töötavad. Töötamise viis ise on järgmine:

Kõige pealt uuritakse, missuguse maja ette juhtumisi palju autosid sõidab ja missugusel korral rohkem valgustust kui harilikult. Sellest järeldavad kuritegijad siis — täie õigusega, muidugi — et majas mingisugune suurem pidu toime pannakse. Kui see kindlaks tehtud on, siis katsutakse veel selgusele jõuda, mõnikord teenijate kaudu, kes ei tea, et küsija peenike härra kardetav kuritegija on, kui palju võõraid kutsutud on ja võimaluse korral ka kus riided on ja missugused palitud, kasukad jne. väärt on, et neid varastada. Järeldatud võtme abil tungib üks salga liigestest siis, kui kõik ettevalmistused on tehtud ja kui on selgusele jõutud, et terve seltskond koos on ning laua taga viibib, eestuppa, kuhu palitud jne. ära pandud ning võtab kõige väärtuslikumad kaasa. All, ukse ees, ootavad teised salga liikmed ja autoga viiakse asjad kõige kiiremas korras ära. Huvitav on, et mitmed sel kombel varastatud riiete ostjad on sisse kukkunud ja on politsei poolt kinni võetud, aga vargaid endid pole senini võimalik olnud tabada.

Uus Berliini kriminaalpolitsei ülem.

1. aprillil lahkub Berliini politseipresidiumi IV osakonna, s. o. kriminaalpolitsei juhataja riiginõunik Hoppe teenistusest. Hra Hoppe, keda ka Eesti politseiametnikud, kellel on juhus olnud Berliinis viibida, tunnevad kui väga vastutulelikku ja sõbralikku ametnikku, saab 1. apr. 65 aastat vanaks ja hakkab pensioni saama. Hra Hoppe on 18 aastat Berliini kriminaalpolitseid juhtinud ja tema agara ja eeskujuliku tegevuse tõttu on Berliini kriminaalpolitsei, nagu kõik suuremad Berliini ajalehed tõendavad, praegusele kõrgusele viidud, mis ka teistes riikides üldist tunnustamist on leidnud. Hra Hoppe järeletulijaks nimetatakse Dr. Weiss, kriminaalpolitsei osakonna I-a juhataja.

Kuidas kord mõrtsukatöö awalikuks tehti.

Läinud aasta oktoobri kuul pandi Saksamaal, Ebersvalde lähedal, tapmine toime, mis nüüd hiljuti igakülgse selgituse leidis — kaardimoori abil.

Kuritegu ise seisib selles, et Ferdinandsfelde rüütlimõisa omanik Heymann öösel tundmatu kuritegijate poolt maha lasti, et surnukeha ligidal olevasse küüni viidi ja

põlema pandi; küün põles ka maani maha, ainult kivi alusmüür jäi järele. Kohalik prokuröör sai anonüüm kirja, milles tapetu naist mõrtsukatöös süüdistati: algas juurdlus, mille järeldusel naine ja mõisa inspektor kinni võeti.

Tapetud mõisaomanik Heymann oli tapmisööl mingisuguse kisa peale mõisahoone ees üles ärkanud ja, nagu tema naine seletas, otsekohe hoovi peale läinud, et vaadata, mis lahti on. Varsti peale selle, kui Heymann välja läks, kõlasid mõned paugud, mille peale naine hoovi peale jooksis ja meest otsima hakkas. Meest tema kusaigil ei leidnud; küll aga hakkas mõne minuti pärast hoovil olev küün põlema. Tuletõrjujad olid varsti kohal, et aga küün kuiva heinaga täidetud oli, ei läinud enam korda hoonet päästa ning viimane põles, nagu tähendatud, maani maha. Proua Heymann'i seletused paistsid väga tõenäolised olema, neid kinnitas osalt omalt poolt veel mõisa inspektor.

Arvati lõppude lõpuks, et tapmine on toime pandud varaste poolt, keda mõisaomanik teo pealt tabas ja kes siis omaniku selja tagant maha lasksid. Politsei tegi kindlaks, et mõni aeg enne mõrtsukatööd Heymann oli kaks murdvarast kinni võtnud ning politseivõimude kätte annud. Hakati selles suunas asia uurima, kuid tagajärjeta. Vahepeal oli mõisa inspektor omaniku kutsari arreteerida lasknud ja tema kohta väga süüdistavaid asjaolusid esile toonud. Järsku aga võttis lugu hoopis teise pöörde.

Juhtumisi tegid kriminaalpolitsei ametnikud kindlaks, et proua Heymann paar päeva enne kuritegu Ebersvaldes ühe kaardimoori juures oli käinud, et tuleviku üle teateid saada. Kaardimoor seletas prouale, et teda lähemal ajal suur õnnetus tabab ja et tema mees ebaloomulikkude surma sureb. Naisel oli väga hea meel ja tema küsis tuleviku ettekuulutajalt, kas ei oleks kuidagi võimalik seda surma kiirustada. Kui prokuratuuril need andmed käes olid, saadi veel teada, et proua Heymann oli peale tapmise juhtumise kaardimoori juures käinud ja temale suurema summa raha annud vaikimiseks kord avaldatud soovi kohta. Nende andmete alusel arreteeriti otsekohe nii tapetu abikaasa kui ka mõisa inspektor. Ülekuulamisel andsid kinnivõetud risti vastu käivaid seletusi ja tunnistasid lõppude lõpuks oma süü üles: inspektor seletas, et tema tapja on ja ka küüni põlema pani

ja proua Heymann, et kõik tema teadmisel ja tahtmisel sündis. Tapmise motiiviks oli inspektori armastus proua vastu ja halb ümberkäimine viimasega mehe poolt.

Kriminaalpolitsei ametnik ja taskuvargad.

30. jaanuaril arreteeriti Leipzigi kriminaalpolitseinik Erich Rouvel. Teda süüdistatakse selles, et tema rahvusvaheliste taskuvarastele kaasa ajas, kes kiirrongides tegutsesid, ja et tema nende käest suuremaid summe altkäemaksuna vastu võttis. Sündmus ise on terve aiakirjanduse tähelepanu oma peale tõmmanud.

Kuritegu tuli avalikuks õieti Hamburgis. Nimelt sai seal kõegi taskuvaras ühe kriminaalametniku poolt teo pealt tabatud ja politseisse toimetatud. Varas pakkus ametnikule altkäemaksu ja lubas temale suuri rahasumme, kui ametnik teda enam üldse ei tülitata, vaid rahulikult „tööd teha“ lubab. Sealjuures tähendas kinnivõetu, et tema sõbradel Leipzigi hea vahekord kriminaalpolitseiga valitseb, et ametnikud seal palju raha teenivad ja et ometi Hamburgis sama moodi talitada võiks. Ametnikkude-kaasajate nimesid aga varas ei nimetanud. Hamburgi kriminaalpolitseil läks siiski mõne aja pärast korda kindlaks teha, et tabatu tõtt rääkinud oli ja et Leipzigi tõesti kriminaalpolitsei taskuvarastele kaasabi andis. Mõne aja pärast suudeti ka isesuguse, saladuses hoitava abinõuga ebatruud ametnikku kindlaks teha — see oligi ülaltähendatud Rouvel.

Nii palju kuj eeluurimine seni aiani selgeks teinud, on Rouvel rahvusvaheliste taskuvaraste abiliseks olnud kuritegude toimepanemisel kiirrongidel. Kriminaalpolitseiniku ülesanded seisid arvatavasti selles, et tema sellega varastele kaasa aitas, et tema meeleldi tähele ei pannud, kuidas mingisugune suurem aktsioon läbi viidi; eriti tegutses ametnik sarnasel viisil Hamburgi ja Berliini vahel käivatel rongidel, s. o. neil rongidel, kus viimasel ajal taskuvargus kohutaval kombel õitses, ilma et korda oleks läinud süüdlasi kunagi kinni võtta. Leipzigi kriminaalpolitsei ju-

hataja oli juba varem Rouvel'i kahtlustama hakanud ja siis, kui Hamburgist ülal kirjeldatud andmeid saadi, seati Rouvel'i järele kindel valve sisse; selle tagajärjeks oli siis ametniku süütegu kindlakstegemine ja tema arreteerimine.

Rouvel'i loeti üheks kõige paremaks Leipzigi kriminaalpolitsei ametnikuks ja olla arusaamatu, kuidas teda võidi sarnasele eksiteele viia. Hamburgi kriminaalpolitsei pani tähele, et arreteeritu tuntud taskuvarastega väga heas vahekorras oli. Rouvel astus 1912 aastal Leipzigi politsei teenistusse eriteadlasena võitluses rahvusvaheliste taskuvaraste vastu. Tema senini enam-vähem kindlakstehtud süüteod seisavad peaaesjalikult selles, et tema kinnivõetud taskuvargaid suurte kinkide ja kõrgete rahasummade eest vabastas. Rouvel seadis — kui teist väliapääseteed ei olnud — tabatud kuritegijate kohta küll ka protokollid kokku, kuid viimased olid nii formuleeritud, et süüdlased harilikult naeruväärt väikeste karistustega pääsesid. Varaste käest sai ametnik 10—20 protsenti varastatud asjade väärtusest.

Nagu esialgu paistab, on kriminaalpolitseinik 1920 a. peale oma seadusvastast tegevust toimetanud. Rouvel ise elas väga hästi, riietas oma perekonda suurepäriselt, seadis oma suure korteri väga maitserikkalt sisse jne. Selle peale pöörasid tema naabrid juba varem tähelepanu, kuid Rouvel oskas neid rahustada, seletades, et temal on korda läinud suuri vargusi avalikuks teha ja et mõned kahjukannatajad on eriti tänulikud olnud. Läbiotsimisel Rouvel'i juures leiti korterist hulk kõrgeväärtuslisi asju, kalliskiva, sularaha jne. Arreteeritu ise eitab oma süütegu ja seletab, et kõik vale ja tema vihavaenlaste — rahvusvaheliste taskuvaraste — poolt tema vastu ette võetud, kellele tema viimasel ajal väga kardetavaks olevat muutunud.

Ühenduses terve selle looga arvatakse, et ka teiste linnade ametnikud, s. o. Hamburgi, Berliini, Leipzigi, Müncheni ja Kölni kriminaalpolitsei ametnikud on asjasse segatud.

Väljaandja: Toimetuskomisjon.

Vastutav toimetaja: E. Maddison.

Tegev toimetaja: O. Angelus.

K u u l u t u s e d.

Tunnustatakse maksvusetuks järgmised isikutunnistused:

- Ilaa, Jaan Niglase p., v. a. Riisepere vallav. 16. 12. 19 a. nr. 686. (29870)
- Murakas, Elfriede Priidiku t. (30001)
- Seiton, Hans Johani p. (30001)
- Soome, Hilda Ado t. (30002)
- Liiv, Rudolf Peetri p. (30003)
- Abjan, Johannes Gustavi p. (30003)
- Ots, Vladimir Madise p. (30004)
- Kukk, Mihkel Mihkli p. (30004)
- Saar, Hans Peetri p. (30005)
- Vipper, Ludvig Mardi p. (30005)
- Tomberg, Jakob Jakobi p. (30005)
- Miller, Nikolai Jaani p. (30006)
- Terner, Joosep Jüri p. (30006)
- Agasild, Peeter Peetri p., nr. 126. (30007)
- Lasn, Aleksander Madise p., v. a. Audru vallav. 2. 9. 20 a. nr. 319. (30007)
- Tampuu, Jaan Tõnise p., v. a. Vana-Vändra vallav. 12. 1. 20 a. nr. 718. (30009)
- Moosel, Liisa Johani t., v. a. Sõmeru vallav. 2. 12. 19 a. nr. 41. (30010)
- Toomik, Arnold Gustavi p., v. a. Sõmeru vallav. 14. 10. 21 a. nr. 1868. (30010)
- Siimonlatser, Jüri Jüri p., v. a. Taevere vallaval. 30. 12. 19 a. nr. 526. (30011)
- Sunison, Hilda Jakobi t., v. Seli vallaval. 20. 12. 19 a. nr. 715. (30012)
- Leesment, Hendrik Juhani p., v. a. Voltveti vallav. 26. 12. 19 a. nr. 637. (30013)
- Ruusmann, Hans Johani p., v. a. Voltveti vallav. 28. 11. 20 a. nr. 900. (30013)
- Vetka, Aleksander Jakobi p., v. a. Saksi vallav. 8. 1. 19 a. nr. 431. (28343)
- Mühlberg, Jaan Tooma p., v. a. Saksi vallav. 8. 3. 19 a. nr. 529. (28344)
- Strohm, Edith Eugeni t., v. a. Tall. l. pol. 4. jsk. (28351)
- Veide, Juuli Siimu t., v. a. Tall. l. pol. 5. jsk. 8. 1. 19 a. nr. 4977. (28352)
- Keidors, Eduard Jaani p., v. a. Tall. l. pol. 4. jsk. 14. 6. 21 a. nr. 16044. (28354)
- Tomingas, Theodor, v. a. Tall. l. pol. 4. jsk. 9. 12. 19 a. nr. 3009. (28355)
- Siig, Friedrich Voldemari p., v. a. Tall. l. pol. 4. jsk. 1922 a. (28356)
- Aule, Mihkel Ado p., v. a. Tall. l. pol. 4. jsk. 1924 a. (28357)
- Lintrop, Jüri Jaani p., v. a. Tall. l. pol. 4. jsk. 1920 a. nr. 5996. (28358)
- Kõrk, Marie Jaani t., v. a. Tall. l. pol. 3. jsk. 20. 12. 19 a. nr. 4343/4395. (28359)
- Kasemets, Gustav Kristjani p., v. a. Tall. l. pol. 5. jsk. 1920 a. nr. 10529. (28360)
- Borisova, Helene Terenti t. (28361)
- Rahnik, Priidu Mihkli p., v. a. Harku vallav. 1921 a. nr. 1658. (28362)
- Matiisen, Arnold Jaani p., v. a. Tall. l. pol. 5. jsk. nr. 1043. (28363)
- Mätlik, Jakob Hansu p., v. a. raudtee pol. jsk. 1919 a. nr. 5363. (28364)
- Puusepp, Mihkel Mihkli p., v. a. Tall. l. pol. 5. jsk. nr. 141. (28365)
- Bachmann, Marie Antoni t., v. a. Tall. l. pol. 4. jsk. nr. 17417. (28366)
- Stamm, Juhani Tootsi p., v. a. Tall. l. pol. 2. jsk. (28367)
- Kiisman, Johannes Jaani p., v. a. Laitse vallav. nr. 458. (28368)
- Rosenbaum, Marie Hansu t., v. a. Tall. l. pol. 1. jsk. nr. 1699. (28369)
- Allikas, Karl Gustavi p., v. a. Tall. l. pol. 5. jsk. 1924 a. (28370)
- Lenk, August Andrese p., v. a. Tall. l. pol. 4. jsk. 1919 a. (28371)
- Lenk, Tiit Juhani t., v. a. Tall. l. pol. 4. jsk. 1919 a. (28371)
- Volosejevitsch, Jermil Feodori p., v. a. Balti puuv.-vabr. pol. abijsk. (28372)
- Saar, Johan Jaani p., v. a. kindral-st. val. 1923 a. (28373)
- Kruus, Gustav Hansu p., v. a. Kirna-Kohatu vallav. (28374)
- Strasch, Iisak Matesi p., v. a. Tall. l. pol. 3. jsk. (28375)
- Juhkental, Rosalie Mihkli t., v. a. Tall. l. pol. 4. jsk. (28376)
- Rattat, August Reinu p., v. a. Tall. l. pol. 4. jsk. 1920 a. (28377)
- Kull, Karl Jüri p., v. a. Tall. l. pol. 4. jsk. (28378)
- Michelson, Olga Mihkli t., v. a. Tall. l. pol. 4. jsk. 20. 1. 19 a. nr. 8759. (28380)
- Kudler, Liisa Tõnu t. (28381)
- Miilo, Robert Johannese p., v. a. Tall. l. pol. 1. jsk. nr. 4569. (28382)
- Pilova, Alide Jaani t., v. a. Tall. l. pol. 5. jsk. (28384)

- Gerasimov, Nikolai Aleksandri p., v. a. Tall. 1. pol. 2. jsk. nr. 1674. (28385)
 Lekpant, Eduard Friedrichi p., v. a. Tall. 1. pol. 4. jsk. (28386)
 Kelt, Linda Jakobi t., v. a. Kähri vallaval. 20. 2. 20 a. nr. 469. (28387)
 Tupits, Eduard Johani p., v. a. Raudtee pol. ülem. 14. 1. 20 a. nr. 6075. (28388)
 Taska, Aleksandra Ivani t., v. a. Või-siku vallaval. (28390)
 Volmer, Jaan Priidiku p., v. a. Tall. 1. pol. 4. jsk. nr. 7204. (28391)
 Palm, Friedrich Hansu p., v. a. Tall. 1. pol. 5. jsk. 29. 5. 23. a. nr. 4627. (28392)
 Kull, Karoline Ado t., v. a. Balti puu-villavabriku pol. abijsk. (28393)
 Kirspuu, Josefiine Jüri t., v. a. Tall. 1. pol. 4. jsk. nr. 4072. (28394)
 Liiker, Pauline Hansu t., v. a. Tall. 1. pol. 2. jsk. 1921. a. (28395)
 Viilas, Elfriede Gustavi t., v. a. Tall. 1. pol. 4. jsk. (28396)
 Rummo, Johannes Jaani p., v. a. Tall. 1. pol. 2. jsk. 1923. a. nr. 1177. (28397)
 Rökler, Heinrich Toomase p., v. a. Tall. 1. pol. 1. jsk. 9. 12. 19. a. nr. 2662. (28398)
 UMBERG, Pauline Karli t., v. a. Harku vallaval. 4. 2. 20. a. nr. 366. (28516)
 Rattameister, Olga Anna t., v. a. Harku vallaval. 21. 10. 21. a. nr. 1715. (28515)
 Krist, Amalie Hindreku t., v. a. Harku vallaval. 16. 2. 20. a. nr. 1197. (28514)
 Luup, Martin Karli p., v. a. Kurna vallaval. 11. 5. 20. a. nr. 785. (28513)
 Erdenbach, Marie Johani t., v. a. Viimsi vallaval. 10. 2. 20. a. nr. 428. (28512)
 Valdmann, Otto Jakobi p., v. a. Tall. 1. pol. Kopli abijsk. 11. 9. 22. a. nr. 723. (28520)
 Piilberg, Anna Jaani t., v. a. Viimsi vallaval. 11. 2. 20. a. nr. 472. (28519)
 Madrus, Rudolf Aleksandri p., v. a. Narva 1. pol. ülem. 2. 8. 20. a. nr. 25038. (28518)
 Tihane, Ella Karli t., v. a. Iisaku vallaval. 3. 12. 19. a. nr. 68. (28517)
 Määrman, Otto Juhani p., v. a. Albu vallaval. 30. 4. 20. a. nr. 1128. (29107)
 Kuk, Hilda Peetri t., v. a. Albu vallaval. 29. 12. 19. a. nr. 616. (29107)
 Saago, Voldemar Adami p., v. a. Kuksema vallaval. nr. 154. (29107)
 Mätkova, Pelageja Feodori t., v. a. Panikovitschi vallaval. nr. 5383. (30280)
 Admann, Vladimir, v. a. Paaslepa vallaval. 1921. a. nr. 409. (29857)
 Iives, Marie Juhani t., v. a. Tall. pol. 2. jsk. 17. 3. 20. a. nr. 7576. (29858)
 Lavrov, Nikita Nikandri p., v. a. Panikovitschi vallaval., nr. 5203. (30281)
 Perner, Jaan Karli p., v. a. Vana-Vändra vallaval. 29. 12. 19 a. nr. 460. (30351)
 Perner, Ekaterina Karli t., v. a. Vana-Vändra vallaval. 17. 12. 19 a. nr. 272. (30352)
 Adamson, Anton Hansu p., v. a. Vana-Vändra vallaval. 26. 1. 20 a. nr. 796. (30353)
 Tomasson, Karl Ernst Jaani p., v. a. Vana-Vändra vallaval. 21. 9. 20 a. nr. 1144. (30354)
 Anton, Madis Matt Matsi p., v. a. Palu-pera vallaval. 11. 12. 19 a. nr. 35. (21720)
 Kass, Jaan Tõnu p., v. a. Kurista vallaval. 27. 5. 20 a. nr. 880. (21721)
 Pääsuke, Leena Juhani t., v. a. Kilingi-Nõmme alevival. 1. 11. 20 a. nr. 492.
 Triibstok, August Jakobi p., nr. 29438 (29253)
 Känd, Aleksander Peetri p., v. a. Nõmme pol. jsk. 25. 11. 21 a. nr. 2858.
 Abo, Erich Jaani p., v. a. Kuresaare pol. jsk. 31. 5. 21 a.
 Allik, Aleksander Andruse p., v. a. Kihelkonna vallaval. 1919 a.
 Feldberg, Villem Antoni p., v. a. Pihtla vallaval. 1921 a., nr. 828.
 Rassel, Aleksei Melania p., v. a. Laimjala vallaval. 2. 5. 22 a.
 Lopp, Johan Mihkli p., v. a. Pihtla vallaval. 10. 9. 20 a. nr. 650.
 Stackelberg, Hans Mathiase p., v. a. Saare maak. pol. ülemalt 1. 12. 21 a. nr. 2912.
 Alt, Richard Mihkli p., v. a. Mustjala vallaval. 17. 10. 21 a. nr. 1080.
 Pruul, Jakob Karli p., v. a. Abroka vallaval. 13. 8. 20 a. nr. 194/1054.
 Mender, Alma Reediku t., v. a. Lüm-mada vallaval. 13. 1. 20 a. nr. 164.
 Klausen, Elisaveta Aleksandri t., v. a. Kuresaare pol. jsk. 2. 12. 19 a. nr. 593.
 Veske, Arnold Priido p., v. a. Saare maak. pol. ülemalt 16. 5. 22 a. nr. 2998.
 Lõhmus, Vilhelmine Johani t., v. a. Loona vallaval. 1. 7. 22 a. nr. 954.
 Poopuu, Marie Jaani t., v. a. Kihelkonna vallaval. 12. 1. 20 a. nr. 227.
 Kreem, Villem, v. a. Kärla vallaval. 1920 a. nr. 652.

- Vinter, Ivan Liisa p., v. a. Kuresaare pol. jsk. 15. 11. 23 a. nr. 181.
- Puu, Mihail Tooma p., v. a. Pihtla vallaval. 5. 3. 20 a. nr. 488.
- Harjak, Theodor Augusti p., ajut. isikutunnist., v. a. Tall. l. pol. sadama jsk. 9. 5. 24 a. nr. 1914.
- Aus, Jüri Villemi p., v. a. Abroka vallaval. 18. 5. 20 a. nr. 156/743.
- Oberpaal, Aleksandra Karli t., nr. 8219.
- Kask, Anette Hansu t., nr. 12697.
- Haidson, Frits Juuli p., nr. 1471.
- Roop, Hans Hansu p., nr. 44.
- Goldov, Salomon Jakobi p., v. a. politsei peaval. 29. 6. 22 a. nr. 161.
- Kõiv, Feliks Juhani p., v. a. Tartu l. pol. 1. jsk. 14. 12. 23 a. nr. 1220.
- Kurg, Leida Marguse t., v. a. Tartu l. pol. 1. jsk. 16. 12. 19 a. nr. 4285.
- Kips, Vilhelmine Mihaili t., v. a. Tartu l. pol. 1. jsk. 29. 11. 19 a. nr. 4262.
- Sepmann, Marie Miina t., v. a. Ulila vallaval. 30. 6. 22 a. nr. 398.
- Fomina, Tatjana Mihkli t., v. a. Narva l. pol. ülemalt 8. 3. 21 a. nr. 28115.
- Vander Bellen, Nikolai Nikolai p., v. a. Tartu l. pol. 1. jsk. 3. 2. 19 a. nr. 2240.
- Ott, Adele Hansu t., v. a. Elfstvere vallaval. 24. 4. 22 a. nr. 1470.
- Silm, Mai Karli t., v. a. Kastre-Võnnu vallaval. 27. 6. 22 a. nr. 1933.
- Jürgenstein, Linda Villemi t., v. a. Tall. l. pol. 2. jsk. 24. 12. 19 a. nr. 211.
- Vildemann, Eduard Jaani p., v. a. Tartu l. pol. 1. jsk. 7. 8. 24 a. nr. 1909.
- Villemann, Elisabeth Gustavi t., v. a. Meeri vallaval., nr. 837.
- Jaigina, Elena Feodori t., v. a. Petseri l. pol. ülemalt, nr. 1274.
- Köst, Oskar Arnold Aleksandri p., v. a. Tartu l. pol. 3. jsk. nr. 9740.
- Reinberg, Anna Marie Mardi t., v. a. Liigvala vallaval., nr. 48.
- Laurits, Eduard Jüri p., v. a. Tartu l. pol. 2. jsk., nr. 1302.
- Karnesl, Olga Jüri t., v. a. Tartu l. pol. 2. jsk., nr. 2298.
- Jürgenson, Ida Johani t., v. a. Tartu l. pol. 2. jsk. 1920 a.
- Masing, Johannes Karli p., v. a. Tartu l. pol. 2. jsk., nr. 9772.
- Anderson, Georg Johani p., v. a. Tartu l. pol. 2. jsk. nr. 2751.
- Leovalts, Rudolf Jaani p., v. a. Tammistu vallaval., nr. 471.
- Simeon, Ottilie Karli t., v. a. Meeri vallaval., nr. 905.
- Lass, Allide Jaani t., v. a. Kambja vallaval., nr. 333.
- Adamtau, Helene Tõnise t., v. a. Pärnu l. pol. ülemalt, nr. 13489.
- Kink, Erna Pauli t., v. a. Karksi vallaval., nr. 93.
- Jelinkin, Aleksander Ivani p., v. a. Tartu l. pol. 3. jsk. 2. 2. 22 a. nr. 13886.
- Mägi, Juhan Hansu p., v. a. Tartu l. pol. 3. jsk. 15. 1. 20 a. nr. 7853.
- Kusnetsov, Anna Mifodei t., v. a. Tartu l. pol. 3. jsk. 22. 11. 19 a. nr. 350.
- Jallas, Ella Ludvigi t., v. a. Tartu l. pol. 3. jsk. 29. 12. 20 a. nr. 12479.
- Karro, Jaan Karli p., v. a. Tartu l. pol. 3. jsk. 4. 5. 21 a. nr. 13055.
- Hersov, Ella Mihkli t., v. a. Rasina vallaval. 30. 12. 19 a. nr. 297.
- Väljan, Peeter Mihkli p., v. a. Tall. l. pol. 2. jsk. 16. 12. 19 a. nr. 3623.
- Golubova, Marie Vassili t., v. a. Tartu l. pol. 3. jsk. 10. 4. 20 a. nr. 10358.
- Paju, Adele Johannese t., v. a. Jõgeva vallaval. 28. 4. 21 a. nr. 2062.
- Nieländer, Eleonore Eduardi t., v. a. Narva l. pol. ülemalt 1919 a., nr. 12194.
- Roodé, Anna Jaani t., v. a. Narva l. pol. ülemalt 10. 12. 19 a. nr. 9763.
- Raudsepp, Helmi Jüri t., v. a. Tartu l. pol. 3. jsk. 2. 12. 19 a., nr. 1776.
- Preem, Josefiine Mihkli t., v. a. Narva l. pol. ülemalt 22. 12. 19 a. nr. 19160.
- Simsón, Olga Juhani t., v. a. Narva l. pol. ülemalt 21. 12. 19 a. nr. 12127.
- Lepper, Rosalie Jüri t., v. a. Narva l. pol. ülemalt 14. 4. 21 a. nr. 28375.
- Lilles, Alma Aini t., v. a. Pärnu l. pol. ülemalt 18. 12. 19 a. nr. 5941.
- Tuisk, Sergei Hansu p., v. a. Pärnu maak. pol. 1. jsk. 27. 8. 21 a. nr. 13842.
- Sillaots, Anna Hansu t., v. a. Pärnu maak. pol. 1. jsk. 29. 12. 19 a. nr. 8059.
- Tiisfeldt, Anna Mihkli t., v. a. Pärnu maak. pol. 1. jsk. 6. 6. 24 a. nr. 607/90058.
- Remmelgas, Aleksander Mari p., v. a. Pärnu maak. pol. 1. jsk. 2. 12. 19 a. nr. 4435.
- Lemps, Mihkel Jakobi p., v. a. Pärnu l. pol. ülemalt 9. 12. 19 a. nr. 3860.
- Danberg (Dauberg), Jakob Jaani p., v. a. Suigu vallaval. 21. 1. 21 a. nr. 79.
- Mavrinsky, Lidia Vladislavi t., v. a. Tall. l. pol. 1. jsk. 3. 1. 20 a. nr. 5186.
- Güssmann, Marie Priidiku t., nr. 324.
- Jürgens, Georg Jüri p., nr. 12796.
- Vestmann, Juhan Juhani p., nr. 487.
- Treimann, Mihkel Mardi p., v. a. Pärnu maak. pol. 1. jsk. 1. 12. 19 a. nr. 1159.